

Rapport

Natuurtoets De Parel van Urk

projectnr. 270838
revisie 00
17 september 2014

auteur(s)

P.G. Vos

Opdrachtgever

Gemeente Urk
Postbus 77
8320 AB Urk

datum vrijgave

19-09-2014

beschrijving revisie 00

Concept

goedkeuring

P.G.Vos

vrijgave

B.Fit

Projectgroep bestaande uit:

P.G. Vos
B.J.M. Fit
A. Kuijt

Tekstbijdragen:

P.G. Vos

Fotografie:

P.G. Vos

Vormgeving:

Datum van uitgave:

17 september 2014

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright © 2014

Antea Nederland B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

	blz.
1	Inleiding 2
1.1	Aanleiding.....2
1.2	Doel 3
1.3	Leeswijzer 3
2	Wettelijk kader natuurbescherming 4
2.1	Algemeen.....4
2.2	Flora- en faunawet.....4
2.3	Ecologische hoofdstructuur.....4
2.4	Natura 2000 4
3	Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen 5
3.1	Gebiedsbeschrijving 5
3.2	Projectvoornemen 6
4	Methodiek 8
4.1	Algemeen.....8
4.2	Bureauonderzoek.....8
4.3	Terreinbezoek 8
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject 9
5	Resultaten gebiedsonderzoek.....10
5.1	Gebiedsbeschrijving 10
5.2	Beschermde soorten 10
5.3	Beschermde gebieden.....13
6	Toetsing natuurwetgeving.....16
6.1	Effectbepaling project.....16
6.2	Effecten beschermde soorten 16
6.3	Effecten op beschermde gebieden 17
7	Conclusies en aanbevelingen 19
7.1	Conclusies soortenbescherming.....19
7.2	Conclusies gebiedenbescherming.....19
7.3	Conclusies vervolgtraject 19
8	Geraadpleegde bronnen.....20
Bijlage 1: Wettelijk kader	1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Urk wil een drietal locaties opnieuw ontwikkelen om het toerisme te bevorderen. Hiertoe wordt het bestemmingsplan gewijzigd.

Ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een quickscan. In deze rapportage zijn de resultaten van de quickscan beschreven. In afbeelding 1.1 is de globale ligging van de plangebieden weergegeven.

Afbeelding 1.1: Begrenzing van de projectlocaties (rood omlijnd) (Bron: Gemeente Urk).

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende quickscan is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, EHS en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

In de inleiding wordt beschreven waarom deze quickscan is uitgevoerd en met welk doel. Vervolgens wordt in hoofdstuk twee algemene informatie verwoord over de natuurwetgeving, waaronder de Flora- en faunawet, EHS en de Natuurbeschermingswet 1998. In hoofdstuk drie wordt de huidige en toekomstige situatie van het plangebied beschreven en de ligging ten opzichte van de Ecologische hoofdstructuur en Natuurbeschermingswetgebieden (Natura 2000, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands). In hoofdstuk vier wordt de gebruikte methode voor de uitvoering van deze quickscan omschreven. In hoofdstuk vijf staan de resultaten van deze quickscan flora en fauna. Deze zijn onderverdeeld in de resultaten van de literatuurstudie en het veldbezoek. In hoofdstuk zes worden de resultaten uit hoofdstuk vijf getoetst aan de Flora- en faunawet, EHS en Natuurbeschermingswet 1998. Hieruit komen conclusies en aanbevelingen voort, die worden omschreven in hoofdstuk zeven.

Het laatste hoofdstuk geeft de gebruikte bronnen voor dit onderzoek weer. Achter dit hoofdstuk bevindt zich een bijlage, die algemene informatie verschaft met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de EHS en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.3 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de EHS en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur wordt verwezen naar Bijlage 1.

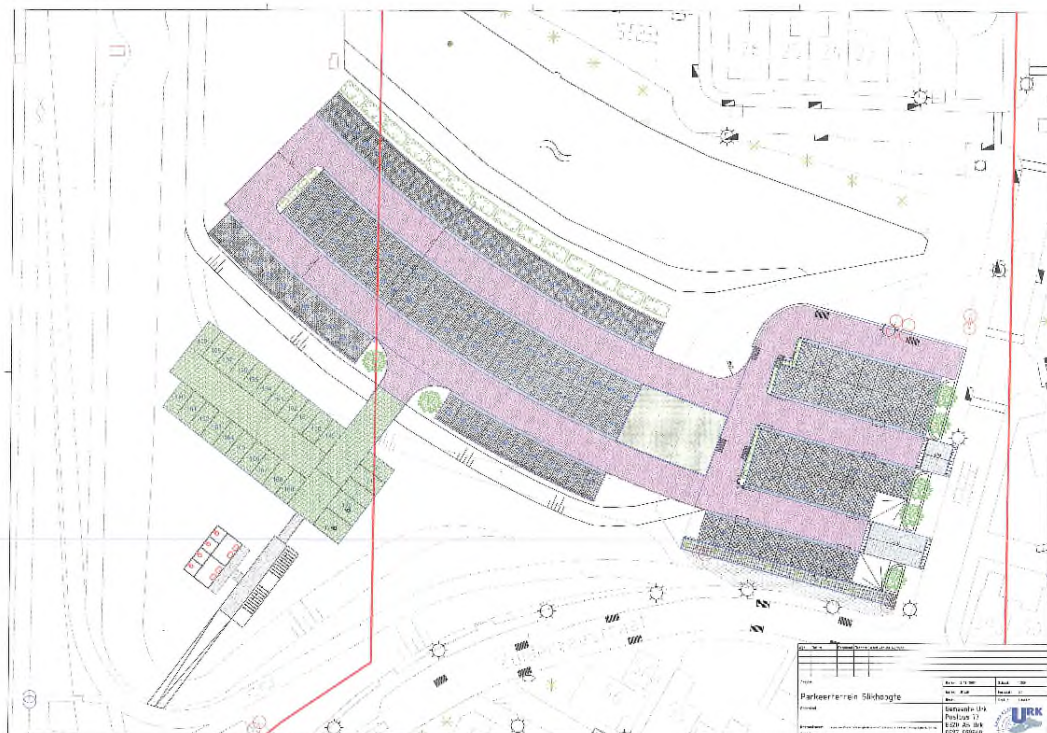
2.4 Natura 2000

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten. Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

3 Gebiedsbeschrijving en projectvoornemen

3.1 Gebiedsbeschrijving

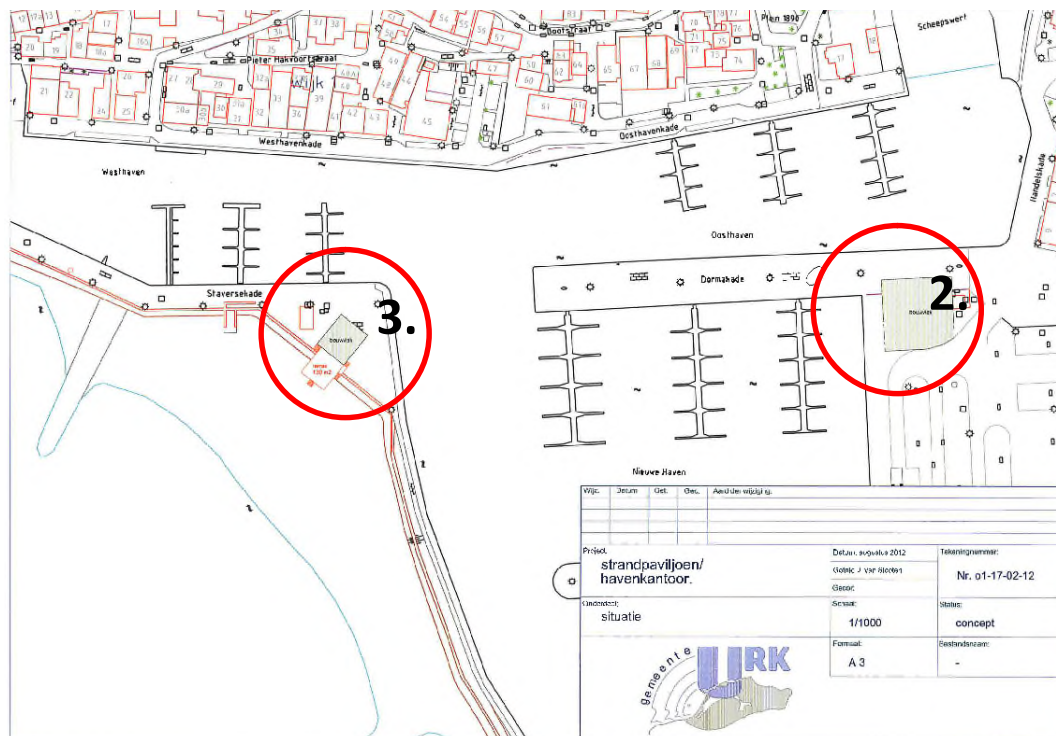
De drie projectlocaties liggen rond het oude centrum van Urk. Locatie 1 (Slikhoogte) ligt in de driehoek die gevormd wordt door het oude centrum (wijk 4/ wijk 7/Oslolaan), de Westerveermeerdijk en de waterpartij aan de Burgemeester van Suchtelenlaan (Afbeelding 3.1). Aan de buitenzijde van de IJsselmeerdijk ligt een strandje (het Dijkstrand) met recreatieve voorzieningen.

Afbeelding 3.1: Locatie 1 met de bestaande parkeerplaats rechts en het toekomstige deel links (Bron: Gemeente Urk).

Locatie 2 ligt op de Dormakade. Het betreft een verhard terrein. Er staat een bakstenen toiletgebouw met een plat dak en een schuin afdak van hout. Ook staan er twee zeecontainers met toiletten. De kade wordt door hoge kademuren afgescheiden van het vaarwater in de haven (Afbeelding 3.2).

Locatie 3 ligt op de Staverveermeerdijk. Het betreft een verhard terrein. Er staan een bakstenen toiletgebouw en een zeecontainer met toiletten. De ene kant van de kade grenst met een hoge kademuur aan het vaarwater van de haven. De andere zijde grenst aan een zandstrand tussen strekdammen (Afbeelding 3.2).

Afbeelding 3.2: Locaties 2 en 3 (Bron: Gemeente Urk).

In afbeelding 3.3 zijn enkele impressies gegeven van het plangebied.

3.2 Projectvoornemen

De gemeente Urk wil om het toerisme te bevorderen een drietal locaties opnieuw inrichten:

- Het parkeerterrein Slikhoogte (locatie 1) wordt uitgebreid. De huidige capaciteit bedraagt 50 plaatsen. In de nieuwe situatie zijn er 170 plaatsen. Bij de parkeerplaats wordt een sanitairgebouwtje geplaatst. De afmetingen van het sanitairgebouw zijn maximaal 50m² en 3 meter hoog met een plat dak.
- Er wordt een nieuw havenkantoor gebouwd. De bestaande bebouwing maakt hiervoor plaats.
- Er wordt een strandkiosk gebouwd ter vervanging van een tweetal zeecontainers die respectievelijk dienst doen als verkooppunt van snacks en als toiletgebouw. De afmetingen van de strandkiosk zijn maximaal 50m² met een hoogte van 6 meter.

Locatie 1: huidige parkeerplaats

Locatie 1: grasland

Locatie 2 vanuit het zuiden

Locatie 2: bakstenen toiletgebouw met afdak

Locatie 3 vanuit het oosten

Locatie 3: strand met strekdam

Afbeelding 3.3: Impressie plangebied

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
- Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

Bij de toetsing is alleen gekeken naar de streng beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet. Algemene soorten (Tabel 1) zijn niet meegenomen in de toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit art. 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en mogelijk voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn:

- www.waarneming.nl;
- www.telme.nl;
- Landelijke verspreidingsatlassen;
- Regionale verspreidingsatlassen.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Gekeken is naar de ligging van Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied en naar de instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden. Afhankelijk van de instandhoudingsdoelstellingen kan het effect worden bepaald. Hiernaast is gebruik gemaakt van de kaarten op de website van de provincie Flevoland (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS).

Met behulp van landelijke verspreidingsatlassen is nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn niet bekend.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van voorgenoemd bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. Op 26 augustus 2014 is een verkennend terreinbezoek aan het gebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt

habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend. De waterpartij ten noorden van locatie 1 (Slikhoogte) is met schepnet bemonsterd op de aanwezigheid van beschermde vissoorten.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Locatie 1 Slikhoogte

Parkeerterrein

Het parkeerterrein is verhard en wordt gedeeltelijk omringd door stenen muren. Er is beplanting van bomen en struiken aanwezig in vakken. Er is straatverlichting aanwezig.

Grasland

Op de projectlocatie en de dijkwal groeit bloemrijk grasland met algemene soorten, zoals engels raai-gras en vertakte leeuwentand. Hier en daar treedt verruiging op met ridderzuring.

Oevervegetatie

Tussen de projectlocatie en de waterpartij ligt een oevervegetatie, gedomineerd door liesgras, met riet en grote lisdodde.

Waterpartij Burgemeester van Suchtelenlaan

De waterpartij is langs de oevers ondiep met een kale, harde bodem. Plaatselijk liggen er stenen op de bodem. Er is stroming door het inlaten van water uit het IJsselmeer. Aan de oostzijde is een onderwatervegetatie van grof hoornblad aanwezig.

Locatie 2 Dormakade

Kade

De Dormakade is geheel verhard en is door hoge kademuren afgescheiden van het vaarwater. Een substantieel deel van de kade is in gebruik als parkeerterrein.

Bebouwing

Het bakstenen gebouw heeft een plat dak en een schuin houten afdak. De twee zeecontainers hebben een plat dak.

Locatie 3 Staverse kade

Kade

De Staverse kade is geheel verhard en is aan de noord en oostzijde door hoge kademuren afgescheiden van het vaarwater.

Bebouwing

Het bakstenen gebouw heeft een plat dak. De zeecontainers heeft een plat dak.

Strand met strekdammen

Het strand aan de zuidzijde van de projectlocatie vormt een geleidelijke overgang naar het IJsselmeer. Het wordt intensief gebruikt, waardoor de natuurwaarde gering is. Op de strekdammen is een natuurlijke vegetatie met wilgenstruweel aanwezig.

5.2 Beschermd soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere

Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied en omgeving soorten voor van diverse soortgroepen. Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992 en Limpens *et al.*, 2010), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5). Gekeken is naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Op de site telmee.nl (2009-2014) worden de volgende waarnemingen vermeld voor de directe omgeving (Flora- en faunawetsoorten Tabel 2, 3 of soorten met jaarrond beschermde nesten):

Vogels

Categorie 1-4 (nesten jaarrond beschermd): buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, slechtvalk en sperwer.
Categorie 5: blauwe reiger, boerenzwaluw, brilduiker, huiszwaluw, ekster, spreeuw, torenvalk, ijsvogel en zwarte kraai.

Zoogdieren

Zwaarder beschermd: boomarter, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, otter, ruige dwergvleermuis, steenarter en tweekleurige vleermuis.

Reptielen/amfibieën

Zwaarder beschermd: rugstreeppad. Deze soort is volgens RAVON in de periode 2003-2011 in het atlasblok waargenomen. Mogelijk betreft dit een waarneming uit 2005 (waarneming.nl) in het kilometerhok ten zuiden van de projectlocaties.

Vlinders

Zwaarder beschermd: geen.

Libellen

Zwaarder beschermd: geen.

Vissen

Zwaarder beschermd: bittervoorn, kleine modderkruiper, rivierdonderpad.

Flora

Zwaarder beschermd: geen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiedheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

5.2.2 **Terreinbezoek**

Op 26 augustus 2014 is een eenmalig terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Dit is noodzakelijk omdat enkele seizoensgebonden soorten flora en fauna mogelijk niet kunnen worden waargenomen. Aan de hand van het aangetroffen biotoop en habitatvoorkeur(en) kunnen echter wel indicaties worden gegeven van het mogelijk voorkomen van deze soorten in het plangebied.

Locatie 1 Slikhoogte

Parkeerterrein

Op de verharde oppervlakken en muren van de parkeerplaats komen algemene soorten planten en (korst)mossen voor. In de beplantingen komen algemene diersoorten voor. Mogelijk broeden er algemene vogelsoorten. Het is van weinig waarde als foerageergebied voor vleermuizen. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

Grasland

In het grasland groeien algemene soorten planten en mossen. Er komen algemene diersoorten voor, zoals bijvoorbeeld de mol. Broedvogels worden er niet verwacht, omdat het er open is met relatief veel verstoring door mensen en honden. In de luwte van de dijk heeft het mogelijk enige waarde als foerageergebied voor vleermuizen. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

Oevervegetatie

In de oevervegetatie groeien algemene plantensoorten. Relatief bijzonder is de aanwezigheid van heen en ruwe bies. Er komen algemene diersoorten en broedvogels voor. Verwacht wordt dat er vleermuizen foerageren, vanwege de insectenrijkdom langs het water. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

Waterpartij Burgemeester van Suchtelenlaan

In de waterpartij is de zwaarder beschermde rivierdonderpad gevangen. Kleine modderkruiper en bitertvoorn zijn niet gevangen en worden daarom uitgesloten.

De waterpartij is waarschijnlijk ook van belang als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

De waterpartij is niet geschikt als voortplantingslocatie voor de rugstreeppad. Het water warmt er onvoldoende op en aan de zijde waar de zon instraalt ontbreken waterplanten waar eisnoeren afgezet kunnen worden. De larven zouden door de stroming wegspoelen.

Locatie 2 Dormakade

Kade

Op de kade zijn nauwelijks planten aanwezig. Het gaat om algemene soorten. Het gebruik van de kade is intensief. Er komen weinig, maar algemene diersoorten voor. Voor broedvogels en vleermuizen is de kade niet geschikt als leefgebied. Het water van de haven kan wel in gebruik zijn als foerageergebied van vleermuizen. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

Bebouwing

In de bebouwing zijn geen holten of spleten aanwezig die schuil en nestgelegenheid bieden aan vleermuizen en holenbroeders. Het broeden van vogels op de platte daken kan niet worden uitgesloten.

Locatie 3 Staverse kade

Kade

Op de kade zijn nauwelijks planten aanwezig. Het gaat om algemene soorten. Het gebruik van de kade is intensief. Er komen weinig, maar algemene diersoorten voor. Voor broedvogels en vleermuizen is de kade niet geschikt als leefgebied. Het water van de haven kan wel in gebruik zijn als foerageergebied van vleermuizen. Overige zwaarder beschermde soorten komen er niet voor.

Bebouwing

In de bebouwing zijn geen holten of spleten aanwezig die schuil en nestgelegenheid bieden aan vleermuizen en holenbroeders. Het broeden van vogels op de platte daken kan niet worden uitgesloten.

Strand met strekdammen

Het strand wordt intensief gebruikt. Er komen algemene plant- en diersoorten voor. De aanwezigheid van vleermuizen, broedvogels en overige zwaarder beschermde soorten wordt op het strand uitgesloten. De strekdammen met het water van het IJsselmeer zijn waardevol voor vleermuizen, broedvogels en rivierdonderpad.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Locatie 1 Slikhoogte

- Algemene broedvogels (parkeerterrein en oeverzone)
- Vleermuizen (foerageren in luwte dijk, oeverzone, waterpartij en vliegroute waterpartij)
- Rivierdonderpad (waterpartij)

Locatie 2 Dormakade

- Algemene broedvogels
- Foeragerende vleermuizen in de haven

Locatie 3 Staverse kade

- Algemene broedvogels
- Foeragerende vleermuizen in de haven en op het IJsselmeer
- Rivierdonderpad (strekdammen)

5.3 Beschermde gebieden

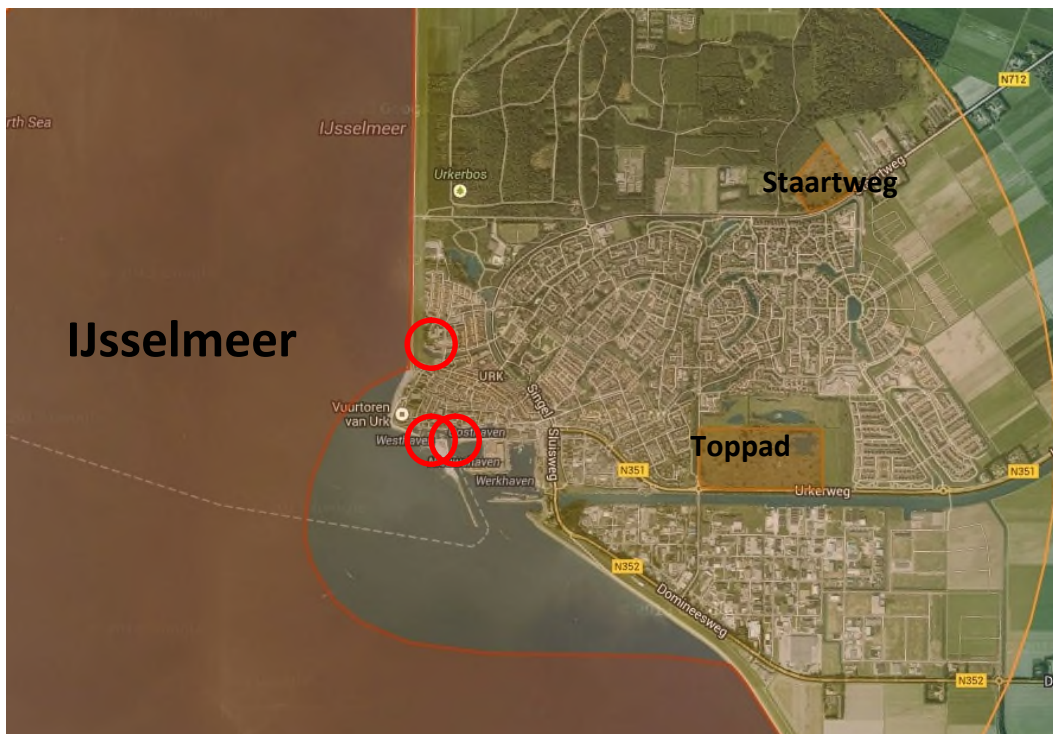
De projectlocaties liggen buiten beschermde gebieden. Binnen 3 kilometer liggen 3 gebieden die beschermd worden door de Natuurbeschermingswet: het IJsselmeer, Toppad en Staartweg (Afbeelding 5.1). Ten noorden van Urk ligt het Urkerbos (Ecologische Hoofdstructuur). Deze gebieden worden hierna beschreven.

5.3.1 IJsselmeer

Het IJsselmeer (Natura2000/ Ecologische Hoofdstructuur) is een voormalige binnensee die volledig is verzoet. Er is een zoetwatergemeenschap ontstaan met twee in de voedselketen cruciale sleutelsoorten: de driehoeksmossel en de spiering. Het doorzicht wordt voor een groot deel bepaald door algen en is relatief hoog. Het waterpeil is gefixeerd, maar door het grote oppervlak van het meer kan de wind echter een aanzienlijke scheefstand (orde grootte van een meter) veroorzaken die tevens resulteert in een zekere peildynamiek. Langs de oevers komen hier en daar nog zilte en brakke milieus voor met bijzondere vegetaties. De dijken hebben vaak een kenmerkende vegetatie van mossen en korstmossen.

Kernopgaven voor het gebied zijn het behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000 gebieden). Verder wordt een meer evenwichtig systeem nagestreefd met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren, mede t.b.v. vogels zoals kleine zwaan, tafeleend, kuifeend en nonnetje. Voor watervogels zoals fuut, ganzen, slobbeend, en kuifeend wordt ingezet op voldoende open water met ruipleatsen en rustgebieden. Aan de randen van de meren worden moerassen en plas-

drassituaties ontwikkeld als paaigebieden voor vis, leefgebied voor de noordse woelmuis en als foera-geergebied voor vogels als roerdomp, grote karekiet, smient en kemphaan.

Afbeelding 5.1. Ligging van gebieden die beschermd worden vanuit de Natuurbeschermingswet (bron: Alterra).

5.3.2 *Toppad en Staatweg*

Het Toppad (Beschermd Natuurmonument/ Ecologische Hoofdstructuur) is gelegen aan de zuidoostkant van Urk. Het bestaat uit een zandwinplas, vier poelen, diverse typen rietland en schraal tot vochtig grasland. Door de afwisseling van water, rietmoeras en bos is het Toppad rijk aan vogels. Er zijn ruim 40 broedvogelsoorten geteld, waaronder Rode Lijstsoorten als: snor, slobbeend, kneu en nachtegaal. Ook broeden er wilde eend, kleine karekiet, fitis, rietgors en meerdere paartjes bruine kiekendieven. Schuwe vogels als dodaars leven er eveneens, reden waarom het gebied niet vrij toegankelijk is. Het gebied is botanisch waardevol vanwege de duinrietvegetatie en vanwege de vegetatie op de zandrug die het gebied doorsnijdt. Er groeien galigaan, kamvaren, addertong, rietorchis en duizendguldenkruid.

Staatweg, eveneens een Beschermd natuurmonument, is een klein natuurgebied gelegen op een oude schoorwal van het voormalige eiland Urk. Gedeeltelijk is het zand afgegraven. Het terrein bestaat uit een gedeelte moeras, graslandvegetaties en bos. Het terrein is botanisch waardevol vanwege zeldzame soorten van natte duinvalleien.

Afbeelding 5.2. Ligging van de Ecologische Hoofdstructuur (bron: Provincie Flevoland).

5.3.3 *Het Urkerbos*

Het Urkerbos maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het ligt ten noorden van Urk, op een gevarieerde ondergrond van keileem en veencomplexen. Het bestaat uit haagbeuken- en essenbos en kruiden- en faunarijk grasland. Op de bosbodem groeien soorten als geel nagelkruid op klei, bosbies op veen, kleine valeriaan op keileem en rondbladig wintergroen op leem. Het bos is bijzonder rijk aan paddenstoelen, varens en mossen. Er zijn veel bosvogels zoals boomklever, boomkruiper en grote bonte specht. Ook grauwe vliegenvanger, wielewaal, zwarte mees, appelvink, buizerd en havik zijn vaste bewoners van het bos. Er zijn enkele kolonies van de blauwe reiger. Het bos is het leefgebied van boomarter en eekhoorn.

6 Toetsing natuurwetgeving

6.1 Effectbepaling project

Locatie 1 Uitbreiding van het parkeerterrein Slikhoogte.

Aansluitend aan het bestaande parkeerterrein worden 125 nieuwe parkeerplaatsen aangelegd ter ontlastening van het centrum van Urk. De totale capaciteit op deze locatie bedraagt na uitbreiding 174 parkeerplaatsen. Tevens wordt een sanitairgebouw geplaatst. De afmetingen van het sanitairgebouw zijn maximaal 50m² en 3 meter hoog met platte afdekking.

Het grasland maakt voor een groot deel plaats voor verharding. Op het nieuwe deel wordt geen straatverlichting aangebracht. Het huidige parkeerterrein wordt aangepast, maar de beplanting blijft in stand. Er vinden geen werkzaamheden plaats in de oeverzone langs de waterpartij.

Door de werkzaamheden vindt uitstraling van visuele verstoring, licht, geluid, trillingen en uitlaatgassen plaats. Het betreft tijdelijke effecten in de aanlegfase. In de gebruiksfase is de uitstraling van geluid en trillingen beperkt, omdat er met lage snelheden op de parkeerplaats wordt gereden.

Vanuit het parkeerterrein kan men eenvoudig het centrum van Urk en de haven bereiken. De uitbreiding draagt weinig bij aan een intensiever gebruik van de locatie. De capaciteit van het strandje bedraagt ongeveer 400 bezoekers. Dit aantal wordt bereikt op ongeveer 5 zomerse dagen in het jaar. Veel mensen komen op de fiets of lopend. Als er meer parkeerruimte wordt gecreëerd, kan een verschuiving optreden naar meer gebruik van de auto als vervoermiddel. Een intensivering van het gebruik als gevolg van de toename van parkeergelegenheid is maar beperkt aan de orde, omdat er niets verandert aan de capaciteit en het voorzieningsniveau van het Dijkstrand.

Locatie 2 Bouw Havenkantoor

Op deze locatie wordt het nieuwe havenkantoor inclusief VVV-kantoor gebouwd. De nieuwbouw vervangt tevens de huidige toiletvoorzieningen. De bestaande bebouwing wordt verwijderd/ gesloopt.

Door de werkzaamheden vindt uitstraling van visuele verstoring, licht, geluid, trillingen en uitlaatgassen plaats. Het betreft tijdelijke effecten in de aanlegfase.

Door de bouw van het nieuwe havenkantoor intensificeert het gebruik van deze locatie.

Locatie 3 Bouw Strandkiosk

Op deze locatie wordt een strandkiosk gebouwd. De nieuwbouw vervangt tevens de huidige toiletvoorzieningen. De afmeting van de strandkiosk zijn maximaal 50m² met een hoogte van 6 meter. De bestaande bebouwing wordt verwijderd/ gesloopt.

Door de werkzaamheden vindt uitstraling van visuele verstoring, licht, geluid, trillingen en uitlaatgassen plaats. Het betreft tijdelijke effecten in de aanlegfase.

Door de bouw van de strandkiosk wordt de aantrekkingskracht van de locatie vergroot en intensificeert het gebruik van het strand en het aangrenzende IJsselmeer.

6.2 Effecten beschermde soorten

Effecten per soortgroep van Tabel 2- en Tabel 3-soorten:

Broedvogels

Op de locaties 2 en 3 kunnen broedvogels worden verstoord als de gebouwen tijdens het broedseizoen worden gesloopt. Op locatie 1 is er mogelijk sprake van verstoring als tijdens het broedseizoen op de bestaande parkeerplaats of in de directe nabijheid van de oeverzone wordt gewerkt.

Zoogdieren

Vleermuizen

Verstoring van foeragerende of passerende vleermuizen kan optreden als in de schemer of in het duister wordt gewerkt en als er verlichting wordt opgesteld. Een klein deel van het foerageergebied op locatie 1 wordt verhard. Ten opzichte van het totale leefgebied van vleermuizen is dit te verwaarlozen. Vliegrou-tes worden niet doorsneden of aangetast.

Overige zoogdieren

Door de werkzaamheden worden algemene soorten zoogdieren verstoord, zoals muizen en mollen op locatie 1. Zwaarder beschermde soorten worden niet verstoord.

Reptielen en amfibieën

Door de werkzaamheden kunnen algemene soorten amfibieën worden verstoord op locatie 1. Zwaarder beschermde soorten worden niet verstoord.

Vissen

Tijdens de aanleg is er sprake van uitstraling van trillingen en geluid naar het water. Mogelijk worden vissoorten als de rivierdonderpad (locatie 1) vanwege de geringe afstand hierdoor verstoord. Deze verstoring is tijdelijk. De rivierdonderpad op locatie 3 ondervindt geen negatief effect tijdens de aanleg-werkzaamheden. Na realisatie van de werkzaamheden zijn er geen negatieve effecten op de populatie van beschermde vissoorten te verwachten.

Planten

Door de werkzaamheden kunnen algemene soorten planten worden beschadigd of vernietigd. Zwaarder beschermde soorten worden niet verstoord.

Vlinders

Door de werkzaamheden kunnen algemene soorten vlinders worden verstoord op locatie 1. Zwaarder beschermde soorten worden niet verstoord.

Vlinders, libellen en overige ongewervelden

Door de werkzaamheden kunnen algemene soorten vlinders, libellen en overige ongewervelde dieren worden verstoord. Zwaarder beschermde soorten worden niet verstoord.

6.3 Effecten op beschermde gebieden

6.3.1 IJsselmeer

Mogelijke effecten op Natura2000-gebied IJsselmeer (tevens EHS) zijn: verzuring en vermesting door stikstof uit uitlaatgassen, verstoring door licht, geluid, trilling en optische verstoring. Habitats en soorten die hiervoor gevoelig zijn, zijn meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, ruigten en zomen, over-gangs- en trilvenen, noordse woelmuis, meervleermuis, rivierdonderpad en een groot aantal vogelsoor-ten.

De beschermde habitats en de noordse woelmuis komen in de omgeving van Urk niet voor. De uitstoot van stikstof vindt bovendien op een dusdanig kleine schaal plaats, dat significante effecten kunnen wor-den uitgesloten.

De meervleermuis en rivierdonderpad zijn gevoelig voor geluid, licht, trilling en optische verstoring. Maar omdat de Meervleermuis alleen 's nachts actief is ondervindt deze soort geen negatief effect van de voorgenomen plannen.

Alle vogelsoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Een aantal broedvogels is gevoelig voor geluid en optische verstoring: aalscholver, bontbekplevier, bruine kiekendief, kemphaan, lepelaar, porseleinhoen,

rietzanger, roerdomp en snor. Deze soorten komen niet als broedvogel voor in de omgeving van de projectlocaties. De visdief kan broedend op gebouwen voorkomen. De soort wordt echter uitgesloten op de platte daken op de projectlocaties 2 en 3, omdat het gebruik van deze locaties te intensief is.

De overige vogelsoorten komen doortrekkend en overwinterend voor op en langs het IJsselmeer. Ze zijn deels gevoelig voor geluid en optische verstoring: aalscholver, bergeend, brilduiker, *fuut*, grauwe gans, *grote zaagbek*, *kleine zwaan*, krakeend, *kuifeend*, *meerkoet*, *nonnetje*, reuzenster, smient, *tafeleend*, *topper*, wilde eend en *zwarte stern*. Van de cursief gedrukte soorten is de landelijke staat van instandhouding matig tot zeer ongunstig. Langs de Westerveer bij Urk komen brandgans, dwergmeeuw, goudplevier, grutto, kemphaan, kleine rietgans, kluut, kolgans, lepelaar, pijlstaart, slobeend, toendrarietgans, wintertaling en wulp niet voor (www.natura2000ijsselmeergebied.nl).

Op het IJsselmeer ter hoogte van locatie 1 zijn in de winter 2007/2008 grote aantallen brilduikers geteld. Tijdens hetzelfde onderzoek werden grote zaagbek, nonnetje, tafeleend en topper er niet waargenomen. Kuifeenden werden slechts in kleine aantallen waargenomen. Grotere concentraties van kuifeend en toppereend werden wel verder naar het noorden, ter hoogte van het Urkerbos, waargenomen. De kleine zwaan is een overwinteraar die in de periode oktober tot april kan worden waargenomen. De zwarte stern trekt hoofdzakelijk in augustus door. De grootste aantallen van fuut en meerkoet zijn in augustus en september aanwezig.

Locatie 2 en 3 grenzen niet aan het Natura2000-gebied. Locatie 3 ligt op 400 meter buiten de Natura2000 begrenzing en locatie 2 op 500 meter. De uitstraling van aanleg en gebruik reiken daarom niet tot in het Natura2000-gebied.

Locatie 1 grenst aan het Natura2000-gebied. In de aanlegfase is er sprake van uitstraling van licht, geluid, optische verstoring en trillingen. Het geluid wordt grotendeels opgevangen door de dijk. De natuurwaarden op het IJsselmeer worden niet verstoord door de werkzaamheden vanwege de aanwezigheid van een dijk ertussen. Licht- en optische verstoring worden daardoor tegengehouden. Trillingen kunnen evenmin de waterkering passeren. Verstoring van vogels en rivierdonderpad worden uitgesloten.

In de gebruiksfase neemt de druk op het strand tijdens de zomerperiode eventueel toe door de toegenomen capaciteit van het parkeerterrein. Meer recreatiedruk betekent dat de IJsselmeeroever in die periode meer wordt verstoord. Soorten die hinder ondervinden van strandrecreatie zijn vogelsoorten die de luwte van de kust gebruiken om er te rusten. Omdat zomers alleen de soorten fuut en meerkoet worden aangetroffen en zij over voldoende alternatief leefgebied kunnen beschikken, zullen ze geen negatief effect ondervinden. Er blijft voldoende ruimte en rust voor de watervogels over.

6.3.2 Toppad en Staartweg

De werkzaamheden hebben slechts een lokale uitstraling. Effecten op de natuurgebieden Toppad en Staartweg (Natura2000 en EHS) worden vanwege de afstand uitgesloten.

6.3.3 Het Urkerbos

De werkzaamheden hebben slechts een lokale uitstraling. Effecten op het Urkerbos (EHS) worden vanwege de afstand uitgesloten.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies soortenbescherming

In onderstaande tabel zijn de zwaarder beschermde soorten opgenomen die mogelijk in en rond het plangebied voorkomen.

Tabel 7.1: Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied en de noodzaak voor ontheffing.

Soortgroep/soort	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk?	Bijzonderheden / opmerking
Broedvogels	Ja	Nee	Nee	Werken buiten het broedseizoen of ecologisch begeleiden
Vleermuizen	Mogelijk	Nee	Nee	Ontheffing niet nodig als locatie niet wordt verlicht en alleen bij daglicht wordt gewerkt
Rivierdonderpad	Ja	Nee	Nee	Bij uitvoering van de werkzaamheden de gedragscode volgen

Vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek is niet aan de orde.

7.2 Conclusies gebiedenbescherming

Negatieve effecten op de Ecologische Hoofdstructuur worden uitgesloten.

De natuurlijke kenmerken van het IJsselmeer worden niet door de werkzaamheden en het gebruik van de voorzieningen aangetast. Negatieve effecten op Natura2000-gebieden worden uitgesloten.

7.3 Conclusies vervolgtraject

Er zijn geen aanvullende onderzoeken of vergunningen nodig.

8 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland. Verspreiding en bescherming. (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeek & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Heemskerk, R., 2011. Verspreidingsatlas van de Zoogdieren van Flevoland; werkatlas oktober 2011.

K.L. Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden, 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Bureau Waardenburg i.o.v. Vogelbescherming Zeist Nederland.

Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Nie, H.W. de, 1997. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. 2^e druk. Media Publishing Int. BV, Doetinchem.

Pondera Consult e.a., 2009. MilieuEffectRapport Windpark Noordoostpolder i.o.v. Koepel Windenergie Noordoostpolder

Provincie Flevoland, 2009. Natuurbeheerplan Flevoland 2010.

Provincie Flevoland, 2013. Natuurbeheerplan Flevoland 2014.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen - van der Sluijs, A. M. , R. Zollinger & A. C. van Rijsewijk, 2007. Ecologisch onderzoek aan de rugstreeppad in de Noordoostpolder. Stichting RAVON, Nijmegen.

Internetbronnen

<http://ehs.flevoland.nl>

www.flevo-landschap.nl

www.natura2000ijsselmeergebied.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1: Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Flora- en faunawet.

Algemeen Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekend dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van [tabel 1](#) geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van [tabel 2](#) geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van [tabel 3](#) zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van EZ. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wanneer gesloopt of gekapt wordt zonder vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, en er blijken beschermde soorten aanwezig te zijn, dan wordt de Flora- en faunawet overtreden. Dit is een economisch delict waar boetes aan verbonden zijn.

Onderzoek naar vleermuizen duurt ongeveer 6 maanden. Indien het onderzoek over de winterperiode heen getrokken moet worden, kan het langer duren. Onderzoek naar andere soortgroepen kan vaak sneller (met 1 of 2 bezoeken) afgerond worden. De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO.nl bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Een vleermuisonderzoek is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden, dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

1. het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
2. de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.

Ecologische Hoofdstructuur

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Ecologische Hoofdstructuur.

Algemeen Ecologische hoofdstructuur

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

In de EHS liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares EHS op het land is ook Natura 2000-gebied.

De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Netwerk van gebieden

De EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

De EHS bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

De EHS is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Hierna volgt een algemene beschrijving van de Natuurbeschermingswet.

Algemeen Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen.

Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet.

De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde natuurmonumenten;
- wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht.

Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.